

ВИСНОВОК

про наукову та практичну цінність дисертації

Коробки Іллі Миколайовича

на тему «Толерантність до невизначеності як психологічний ресурс суб'єктивного благополуччя молоді»,

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 – психологія

1. Актуальність. Актуальність теми дослідження зумовлено посиленням в умовах сьогодення, внаслідок повномасштабної війни, розв'язаної РФ проти України, таких явищ як нестабільність, непередбачуваність та невизначеність, що позначається на стані здоров'я та психологічного благополуччя різних верств населення, й молоді зокрема. Фокусування на невизначеності як на особливому тлі суспільного життя в умовах війни проблематизує окремі аспекти досягання суб'єктивного психологічного благополуччя молоді, зокрема її студентської частини, перед якою постає ряд важливих завдань – це і побудова життєвих планів, і пошук сенсу життя, і професійне становлення, і прийняття відповідальності за своє життя, своє майбутнє тощо, вирішення яких в таких умовах ускладнюються.

В таких умовах актуальним та перспективним є розгляд феномену толерантності до невизначеності, дослідницький ресурс якого не вичерпано, і в контексті нашого дослідження толерантність до невизначеності може розкрити нові грані такого складного явища як суб'єктивне благополуччя та постати в якості психологічного ресурсу суб'єктивного благополуччя студентської молоді. Актуальність та соціальна значущість проблеми зумовили вибір теми дисертаційної роботи «Толерантність до невизначеності як психологічний ресурс суб'єктивного благополуччя молоді».

Автором здійснено ґрунтовний аналіз вітчизняних і зарубіжних досліджень релевантних до вивчення суб'єктивного психологічного благополуччя, толерантності до невизначеності та психологічних ресурсів суб'єктивного благополуччя молоді. Дисертантом виокремлено змістову

інваріанту, що акумулює доробки різноманітних психологічних інтерпретацій феномену благополуччя як інтегрального соціально-психологічного утворення та розглянуто його як емоційно-оцінне ставлення особи до власного життя, власної особистості, взаєностосунків з іншими людьми, що суб'єктивно виражається у задоволеності різними сторонами свого буття, життям загалом (суб'єктивне благополуччя), задоволеності собою, домінуванні позитивних емоційних станів (емоційне благополуччя як переживання щастя) та є основою для позитивного функціонування, досягнення автономії, розкриття свого потенціалу та самореалізації (психологічне благополуччя). Узагальнення результатів теоретичного розгляду проблеми толерантності до невизначеності та суб'єктивного благополуччя постало основою для розроблення автором теоретичної моделі впливу толерантності до невизначеності на суб'єктивне благополуччя молоді, з метою подальшого емпіричного підтвердження толерантності до невизначеності як психологічного ресурсу суб'єктивного благополуччя студентської молоді, за якою толерантність до невизначеності, як багатогранне явище охоплює різноманітне ставлення до невизначеності – від негативного – інтолерантного, до позитивного – толерантного, та розглядається як властивість особистості на основі оцінок – від позитивних до негативних та осмислення невизначеності – як можливості чи загрози, емоційно позитивно, нейтрально чи негативно сприймати її, та поведінково реагувати на неї – здійснювати пошук інформації, приймати чи уникати приймати рішення; уникати невизначеної ситуації або змінювати її, що певним чином позначатиметься на суб'єктивному благополуччі як інтегральному соціально-психологічному утворенні.

Об'єктом дослідження постало суб'єктивне благополуччя молоді. **Предметом** – особливості толерантності до невизначеності як психологічного ресурсу суб'єктивного благополуччя студентської молоді.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота тісно пов'язана з проблематикою науково-дослідної роботи відділу

психології політико-правових відносин Інституту соціальної та політичної психології НАПН України в межах наукової теми «Психологічні чинники готовності індивідуальних і колективних суб'єктів до конструктивної поведінки у надзвичайних ситуаціях» (2020-2022) – державний реєстраційний номер теми 0120U000157.

3. Наукова новизна отриманих результатів не викликає сумнівів, адже проблема ресурсності толерантності до невизначеності у підтриманні суб'єктивного благополуччя молоді є недостатньо вивченою, особливо враховуючи посилення соціальної нестабільності й невизначеності внаслідок війни, розв'язаної рф проти України.

Наукова новизна дослідження полягає в емпіричному підтвердженні толерантності до невизначеності як психологічного ресурсу суб'єктивного благополуччя студентської молоді – визначено інформативні характеристики толерантності до невизначеності, які в умовах нестабільності й невизначеності детермінують високий рівень суб'єктивного благополуччя студентської молоді яке представлено як комплекс інтегральних диспозицій – «екзистенційно-діяльнісного благополуччя» як продукту усвідомлення власної суб'єктності у реалізації життєвих цілей; «емоційного благополуччя» як відчуття задоволеності життям як таким, собою і тим, як відбуваються процеси власного життя; «позитивного функціонування і розвитку» як результату реалізації основних компонентів позитивного особистісного функціонування. Автором розкрито специфічні особливості вираженості цих диспозицій залежно від статі, курсу навчально-професійної підготовки, регіону навчання та напряму фахової підготовки студентської молоді. Дисертантом було *поглиблено* розуміння сутності суб'єктивного благополуччя як багатовимірного психологічного феномену, який визначається системою об'єктивних чинників та комплексом специфічних прогностичних детермінант; уявлення про особливості толерантності до невизначеності та суб'єктивного психологічного благополуччя студентської молоді в умовах

нестабільності й невизначеності внаслідок повномасштабної агресії РФ проти України

4. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації.
Здобувач вибудовує своє дослідження на основі ґрунтовного аналізу різних наукових підходів до проблеми благополуччя та толерантності до невизначеності, що свідчить про його обізнаність з результатами і фундаментальних, і найсучасніших наукових досліджень, що дає можливість доповнити наукові здобутки вітчизняних та зарубіжних науковців власними результатами.

Теоретичні положення та проведені емпіричне дослідження, здійснені через системну реалізацію низки взаємопов'язаних задач в рамках концептуально і логічно узгоджених дослідницьких блоків, з різним рівнем складності вирішуваних завдань та способами отримання емпіричних даних, дозволили визначити толерантність до невизначеності як психологічний ресурс суб'єктивного благополуччя молоді, сутність якого полягає у схильності молодих людей оцінювати невизначеність не як загрозу, а як множинність можливостей та вибору; сприймати невизначені, непередбачувані, й неструктуровані ситуації як такі, що кидають виклик; виявляти в таких ситуаціях позитивне чи хоча б нейтральне переживання; у здатності молодих людей проактивно реагувати в ситуаціях невизначеності та ефективно діяти й ухвалювати рішення в умовах неповної або суперечливої інформації; брати відповідальність за себе й своє життя.

Отримані результати розширюють уявлення про феномени суб'єктивного благополуччя та толерантності до невизначеності, що може стати підґрунтям для подальших наукових пошуків, практичних форм роботи з молодими людьми щодо підвищення усвідомлення та активізації ресурсності толерантності до невизначеності у підтриманні суб'єктивного психологічного благополуччя; активізації та розвитку здатності долати складнощі в умовах невизначеності і непередбачуваності. Основні положення дослідження можуть бути використані при розробці та оновленні програм навчальних

дисциплін – «Психологія здоров'я», «Психологія травмуючих ситуацій», «Основи психокорекції», «Соціальна психологія».

Слід відзначити творчий підхід автора до написання роботи, логічність викладення матеріалу, що свідчить про особисту зацікавленість досліджуваною проблемою.

5. Використання результатів роботи. Матеріали дисертації пройшли апробацію на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: *VI Міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Соціально-психологічні технології розвитку особистості»* (21 квітня 2021 р., м. Херсон); *V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку»* (з міжнародною участю) (21-22 жовтня 2021 року, м. Запоріжжя); *VI Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку»* (з міжнародною участю) (28-29 жовтня 2022 року, м. Запоріжжя); *VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства»* (20 квітня 2023 року, м. Ірпінь); *VII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку»* (27-28 жовтня 2023 року, м. Запоріжжя); *XLVIII Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку»* (07 вересня 2024 р., м. Констанца, Румунія); *VIII Всеукраїнській науково-практичній конференції «Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку»* (м. Запоріжжя, 24-25 жовтня 2024 р.); на засіданнях відділу психології політико-правових відносин Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (2010–2024 рр.).

6. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі, засвідчена активною присутністю у науковій спільноті та підтверджена відповідними документами.

Дисертаційна робота виконана у відділі політико-правових відносин Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, науковий керівник – Кочубейник О.М., доктор психологічних наук, головний науковий співробітник відділу психології політико-правових відносин НАПН України.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота І. М. Коробки є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

7. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами досліджень опубліковано 9 одноосібних наукових праць, у тому числі 3 статті, що внесені до переліку наукових фахових видань України та які входять до міжнародних наукометричних баз (Index Copernicus), в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів, 1 стаття, опублікована у міжнародному періодичному науковому виданні, яке входить до ОЕСР та/ або Європейського Союзу та включене до міжнародної наукометричної бази (IC) та 5 праць, що належать до матеріалів та тез конференцій.

А) Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Коробка, І. М. (2022). Суб'єктивне благополуччя: теоретичні інтерпретації, чинники й ресурси підтримання. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Психологічні науки*. № 2 (2022). 85-93. (Index Copernicus). DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2312-3206/2022-2-12>;

<http://pj.journal.kspu.edu/index.php/pj/article/view/1275>

2. Коробка, І. М. (2022). Ресурсність толерантності до невизначеності у підтриманні суб'єктивного благополуччя: теоретичні розвідки. *Габітус*, 41. 245-250. (Index Copernicus). <https://doi.org/10.32782/2663-5208.2022.41.43>

http://habitus.od.ua/journals/2022/41-2022/41_2022.pdf

3. Korobka, I. M. (2024). Tolerance/intolerance to uncertainty and subjective well-being of student youth: empirical interpretations. *«Наукові інновації та*

передові технології» (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. 2024. № 8 (36). С. 1504-1517. (Index Copernicus) DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8\(36\)](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8(36)); [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8\(36\)-1504-1517](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8(36)-1504-1517)

4. Коробка, Ілля (2023). Особливості впливу толерантності/інтолерантності до невизначеності на суб'єктивне благополуччя студентської молоді. *Věda a perspektivy*, 10 (29). 230-246. (Index Copernicus). [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-10\(29\)-230-246](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-10(29)-230-246); DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-10\(29\)](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2023-10(29))

Б) Опубліковані праці апробаційного характеру:

5. Коробка, І. М. (2021). До проблеми суб'єктивного благополуччя молоді в умовах невизначеності. *Соціально-психологічні технології розвитку особистості* : зб. наук. праць за матеріалами VI Міжнар. науково-практ. конф. молодих вчених, аспірантів та студентів (м. Херсон, 22 квітня 2021 р.). Херсон, 189-192. <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/13791>

6. Коробка, І. М. (2021). До проблеми суб'єктивного благополуччя сучасної молоді та психологічних ресурсів його підтримання». *Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку. Матер. V Всеукр. науково-практ. конф. (з міжнар. участю) (21-22 жовтня 2021 року, м. Запоріжжя)*. Запоріжжя : ЗНУ. 46-47.

7. Коробка, І. М. (2023). Толерантність до невизначеності як ресурс адаптації особи до кризових умов. *Актуальні проблеми психологічної та соціальної адаптації в умовах кризового суспільства* [Електронне видання] : зб. матеріалів VIII Міжнар. науково-практ. конф., м. Ірпінь, 20 квітня 2023 року. – Ірпінь : Державний податковий університет, 2023. С. 384-386.
URL: https://drive.google.com/file/d/1JtAZs69A6CV5q_bE05OWbnNjllJ9xPJ1/view

8. Коробка, І. М. (2023). Психологічне благополуччя студентської молоді в умовах війни: емпіричні розвідки. *Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи розвитку. Матер. VII Всеукр. науково-практ. конф. (м. Запоріжжя, 27-28 жовтня 2023 р.)* Запоріжжя : ЗНУ. 24-25.

9. Korobka, I. (2024). Characteristics of tolerance to uncertainty as prognostic determinants of the subjective well-being of student youth in the conditions of war. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку:*

матеріали XLVIII-ої Міжнар. науково-практ. конф. (м. Констанца, Румунія) :
ВАДНД, 07 вересня 2024 р., 141-144. DOI: <https://doi.org/10.52058/48>;
<http://perspectives.pp.ua/public/site/conferency/conf-48.pdf>

Отже, вважаємо, що дисертаційна робота І. М. Коробки «Толерантність до невизначеності як психологічний ресурс суб'єктивного благополуччя молоді», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм змістом, оформленням та практичною цінністю відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022, та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

Головуючий розширеного засідання
відділу психології політико-правових відносин
Інституту соціальної та політичної
психології НАПН України, доктор
психологічних наук, завідувачка відділу
психології політико-правових відносин
ІСПП НАПН України

Н. О. Довгань

